

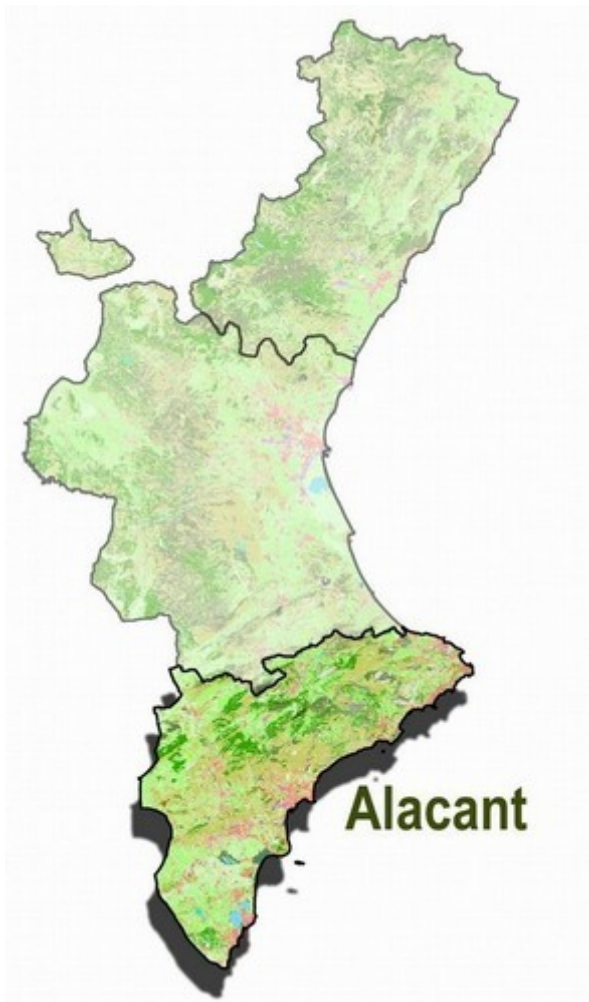

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Agricultura,
Desenvolupament Rural,
Emergència Climàtica
i Transició Ecològica
SOTSSECRETARIA

INFORME MENSUAL CONJUNTURA AGRÀRIA I SEGUIMENT DE LA SEQUERA

MARÇ 2021

**ESTUDIS AGRARIS
ALACANT**

Índex

1. RESUM.....	5
2. INDICADORS AGROMETEOROLÒGICS.....	7
2.1. TEMPERATURES.....	8
2.2. PRECIPITACIONS.....	10
2.2.1. Precipitació any agrícola.....	13
2.3. RESERVA D’HUMITAT DEL SÒL.....	13
2.4. ÍNDEX DE PRECIPITACIÓ ESTANDARDITZAT (índex de sequera).....	14
2.5. VENT.....	14
3. SITUACIÓ DELS EMBASSAMENTS I RECURSOS CIRCULANTS.....	15
3.1. XÚQUER.....	15
3.1.1. Seguiment d’indicadors d’escassetat.....	16
3.2. EL SEGURA.....	17
3.2.1. Transvasament Tajo-Segura.....	18
4. DANYS PUNTUALS I SEQUERA EN CULTIUS.....	19
4.1. DANYS.....	19
4.1.1. Pluges.....	19
4.1.2. Vent.....	19
4.2. SEQUERA.....	19
4.2.1. Situació de les pastures (NDVI).....	19
5. ESTAT DELS CULTIUS.....	20
5.1. CEREALS GRA.....	20
5.1.1. Cereals d’hivern.....	20
5.1.2. Cereals d’estiu.....	20
Arròs.....	20
5.2. FERRATGERES.....	21
Alfals.....	21
5.3. TUBERCLES.....	21
Creïlla.....	21
5.4. HORTALISSES.....	21

Bledes.....	22
All tendre.....	22
Carxofa.....	22
Api.....	22
Albergina.....	23
Bròquil.....	23
Carabasseta.....	23
Ceba tendra.....	24
Col.....	25
Floricol.....	25
Espàrrecs.....	25
Espinacs.....	25
Faves.....	25
Fenoll.....	26
Encisams i endívies.....	26
Meló.....	27
Nap, napicol i xirivia.....	27
Pimentó.....	27
Cogombre.....	27
Julivert.....	27
Tomaca.....	28
Carlota.....	28
5.5. CÍTRICS.....	29
5.5.1. El Baix Segura.....	29
5.5.2. La Marina Alta.....	29
5.5.3. L'Alacantí.....	30
5.5.4. El Baix Vinalopó.....	30
5.5.5. La Marina Baixa.....	30
5.6. FRUITERS.....	31
Alvocater.....	31
Albercoquer.....	32
Garrofera.....	32
Caquier.....	32
Cirerer.....	32
Prunera.....	33
Magraner.....	33
Figuera.....	34
Pomera.....	34
Bresquillera i paraguaià.....	35

Nisprer.....	35
Perera.....	36
5.7. AMETLER.....	36
5.8. VINYA DE TAULA.....	38
5.9. VINYA DE VINIFICACIÓ.....	39
5.10. OLIVERA.....	40

1. RESUM

El mes de març, a la província d'Alacant, es va distingir per les temperatures baixes, sobretot les diürnes, per la qual cosa es pot dir que va tindre un caràcter **fred**. Encara que no és el més habitual, en 2021, març ha sigut més fred que febrer, açò es deu al fet que, en ambdós mesos, les temperatures es van comportar en sentit contrari a la normalitat, inusualment càlides al febrer i fredes al març. La mitjana del mes va ser 0,6 °C més baixa que la mitjana històrica; no obstant això, és més destacable el fet que les màximes caigueren 0,97 °C per davall de la mitjana interanual.

L'acumulat de precipitacions del mes va arribar a 64,52 l/m², la qual cosa va suposar un 39 % més que la mitjana històrica (46,4 l/m²). Aquestes pluges, que es van concentrar en dos episodis els dies 7 i 18, van ser especialment persistents i intenses en el litoral sud, a les comarques del Baix Segura i el Baix Vinalopó; i al nord, en el litoral de la Marina Alta. Segons AEMET, el caràcter pluviomètric de març per a la província d'Alacant va ser **molt humit**.

Les pluges de març van alleujar lleugerament la situació d'escassetat d'humitat en el sòl i, amb això, el **balanç hídric**. En la majoria de la província, l'aigua disponible per a les plantes, respecte a l'aigua total disponible en les capes inferiors, es va situar, a finals de mes, entre el 20 i el 40 %; i la de les capes superiors, entre el 10 i el 20 % en quasi tot el territori. La **reserva hídrica** de les conques del Xúquer i el Segura a penes van patir canvis respecte al mes anterior: en el conjunt d'embassaments del Xúquer, es va superar el 59 % de la capacitat, i en els del Segura, el 42 %.

Respecte als **cereals d'hivern**, les pluges van afavorir el desenvolupament de les diferents fases en què es trobaven segons la comarca i el moment de la sembra. En les zones més representatives, l'Alt Vinalopó, el Comtat i l'Alcoià, va predominar l'estat de fillolament i encanyat, amb una evolució adequada. Quant a l'**arròs**, es van fer les tasques d'alçament i anivellament prèvies a la sembra.

Pel que fa a **hortalisses i tubèrculs**, en totes les comarques van continuar o es van emprendre les sembres de cicles nous de cultiu i va prosseguir la recol·lecció de les últimes collites hivernals. A l'Alt Vinalopó, es van trasplantar horticòles d'arrel, bròquil i creïlles. En les diferents comarques de la meitat sud, es va mantindre la recollida de carxofes, faves, cebes i diverses hortalisses de fulla, a més de tomaques, albergines i altres produccions en hivernacle, i es van fer trasplantaments de ceba, meló i pimentó a l'aire lliure.

En relació amb els **cítrics**, a la Marina Alta va finalitzar la campanya de mandarina *ortanique*, va prosseguir la de taronja *lane late* i va començar la de *València late*. Al Baix Segura, es va mantindre la recollida de *nadorcott*, taronja *lane late* i llima *fina*; va començar la de llima *verna* i va finalitzar la de pomelo i mandarina *tango*.

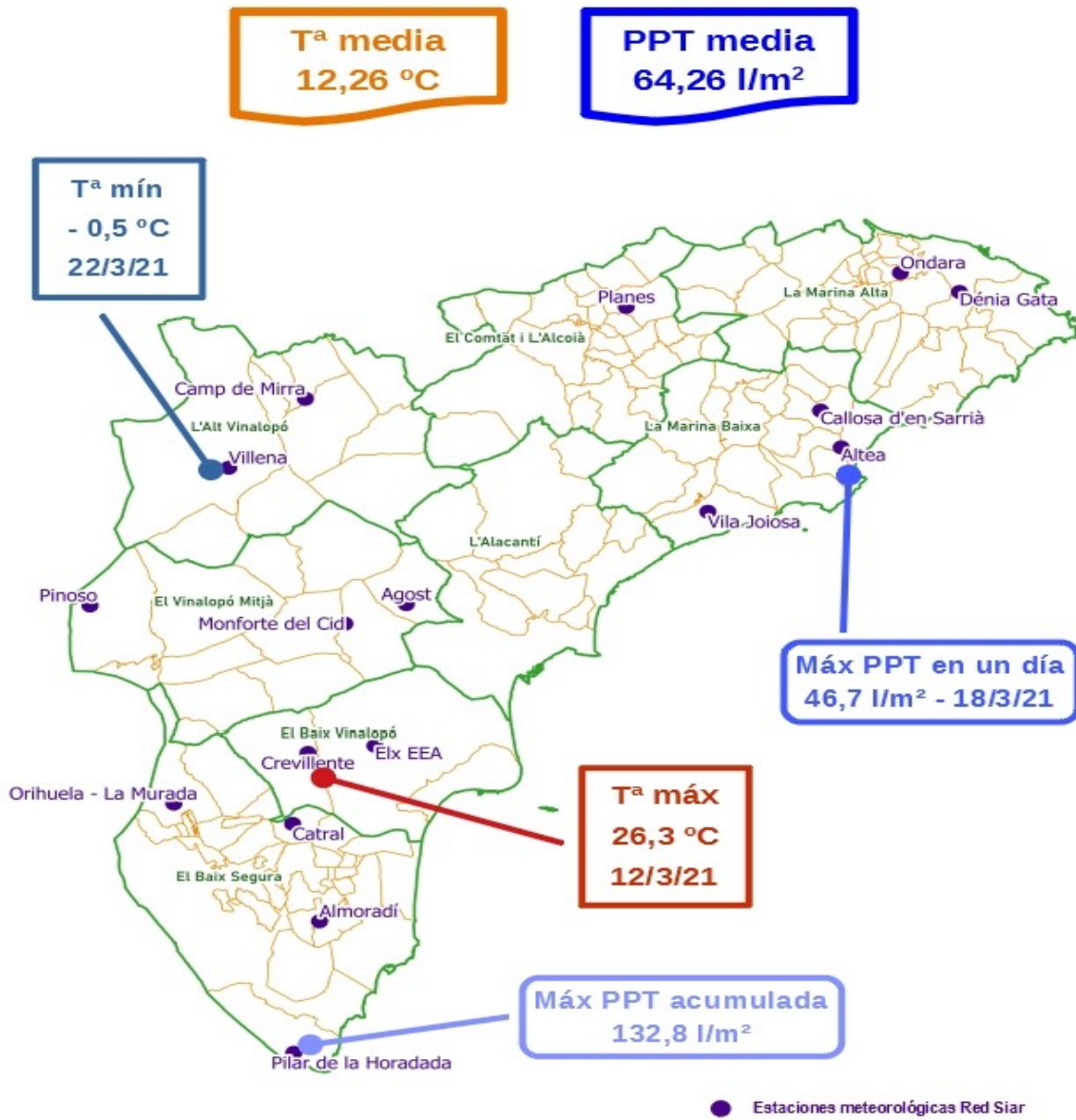

Pel que fa als **fruiters**, alguns de pinyol més primerencs, com l'albercoquer, la bresquillera o el paraguaià, estaven entre la caiguda de pètals i el fruit quallat; mentre que els de llavor, com la pomera i la perera, comprenien des de la gemma unflada fins a l'aparició de les primeres flors obertes. El cirerer va presentar la plena floració amb un cert avançament. Va continuar el desenvolupament de la brotació en el magraner i la figuera, en aquesta última ja es van apreciar alguns fruits en creixement. En el nispro, va prosseguir la recol·lecció de les varietats més primerenques, amb un lleuger retard del gros de la producció. A la Marina Baixa, va finalitzar la recollida de l'alvocater.

En el cultiu de l'**ametler**, l'estat fenològic variava al llarg del territori segons la varietat i la ubicació; majoritàriament es trobava entre la fi del quallat i el fruit tendre. El raïm **de taula** i el de **vinificació** també van comprendre un desenvolupament vegetatiu diferent, en funció de la comarca, entre la gemma de cotó i els botons florals separats. Així mateix, l'**oliverar** va iniciar la brotació i va presentar una gamma d'estats, des de l'allargament de la inflorescència fins al calze i la corol·la de la mateixa grandària.

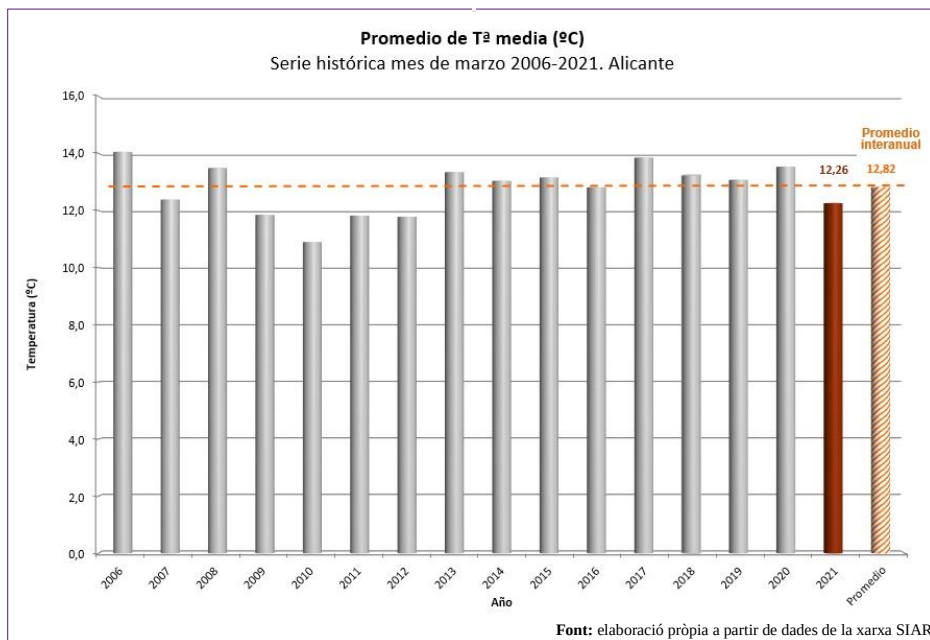
2. INDICADORS AGROMETEOROLÒGICS

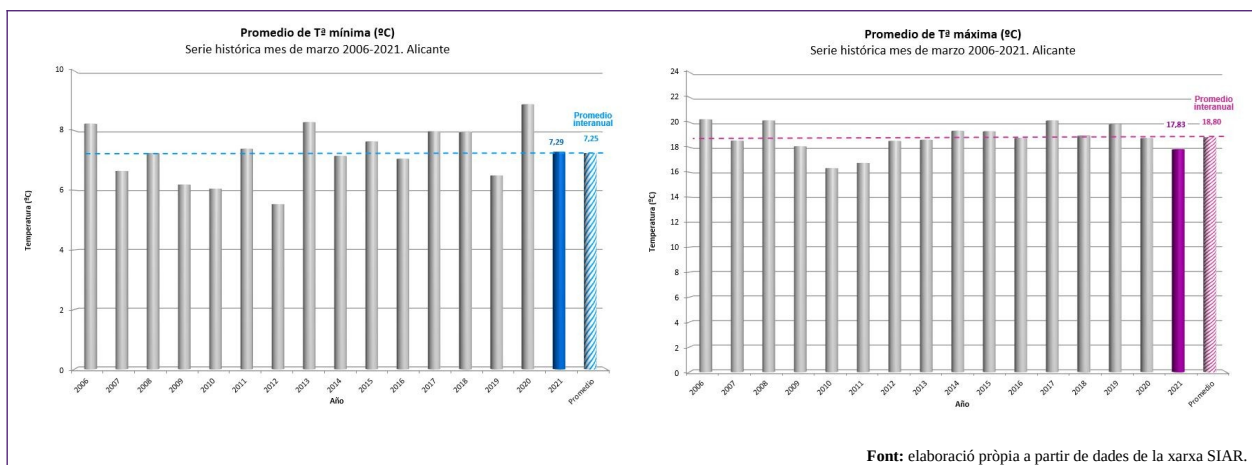

2.1. TEMPERATURES

Contràriament al que es podria esperar, el mes de març va ser més fred que el mes de febrer. La mitjana mensual (12,26 °C) va quedar 0,6 °C per davall de la mitjana històrica que s'havia observat des de 2006 (12,82 °C). Es va tractar del cinquè mes de març més fred de la sèrie, una llista que està encapçalada pel mes de març de 2010.

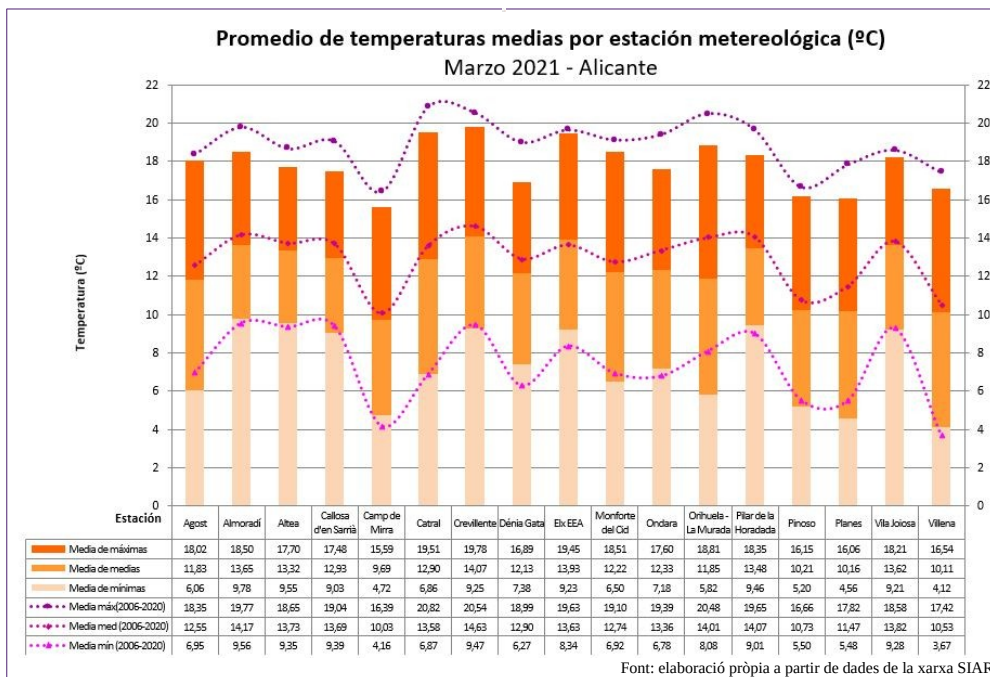
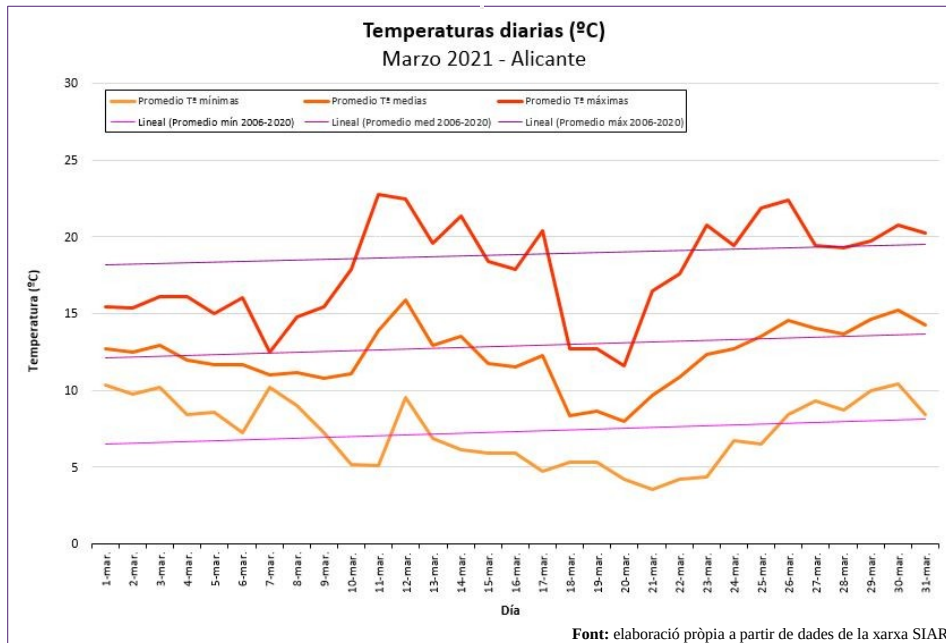

Si s'analitzen les màximes i les mínimes, s'observa que, encara que les temperatures nocturnes es van situar lleugerament per damunt de la mitjana interanual (+0,04 °C), les diürnes van ser les que més es van allunyar per davall d'aquesta mitjana (-0,97 °C).

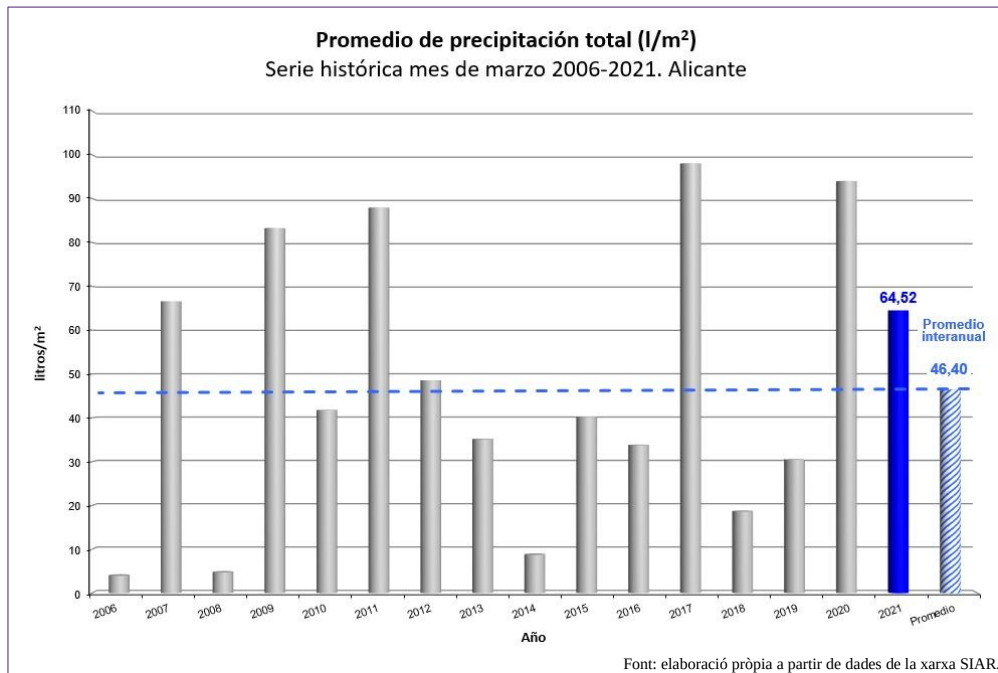
La majoria dels dies, les temperatures van marcar valors per davall de les línies de tendència històrica, amb algunes valls molt pronunciades en les màximes el dia 7 i del 18 al 20, coincidint amb els dos episodis de pluges, als quals van succeir breus períodes de màximes per damunt de la mitjana.

2.2. PRECIPITACIONSⁱ

La precipitació mitjana acumulada durant el mes de març va ser de 64,52 l/m², valor que va representar un 39 % més respecte a la mitjana històrica (46,40 l/m²). Segons les dades recollides en les estacions¹ d'AEMET,² va ser un mes molt humit.

Mapa de Caràcter pluviomètric (AEMET)

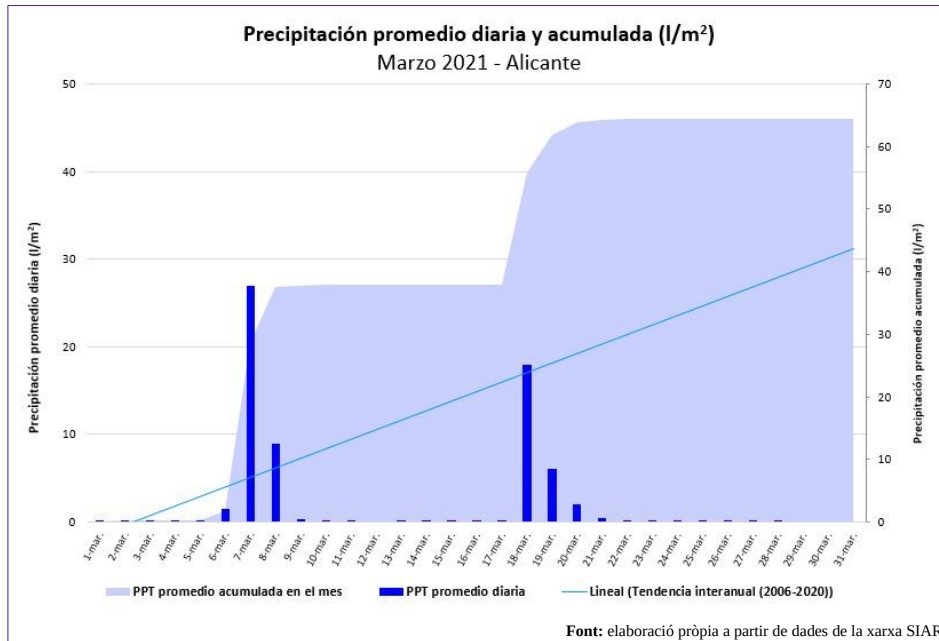

¹ Xarxa d'estacions diferents de les de la xarxa SIAR, de la qual estan extretes les dades que es reflecteixen en els gràfics.

² http://www.aemet.es/documentos/es/serviciosclimaticos/vigilancia_clima/resumenes_climat/ccaa/comunitat-valenciana/avance_climat_val_mar_2021.pdf

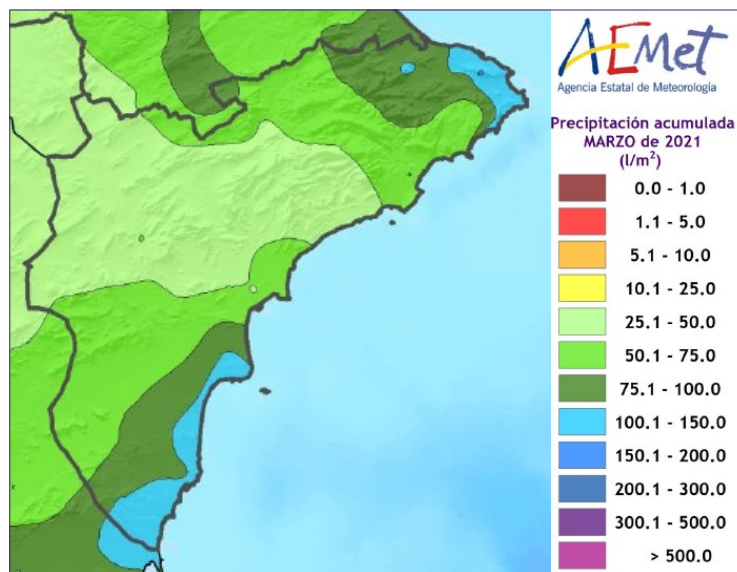

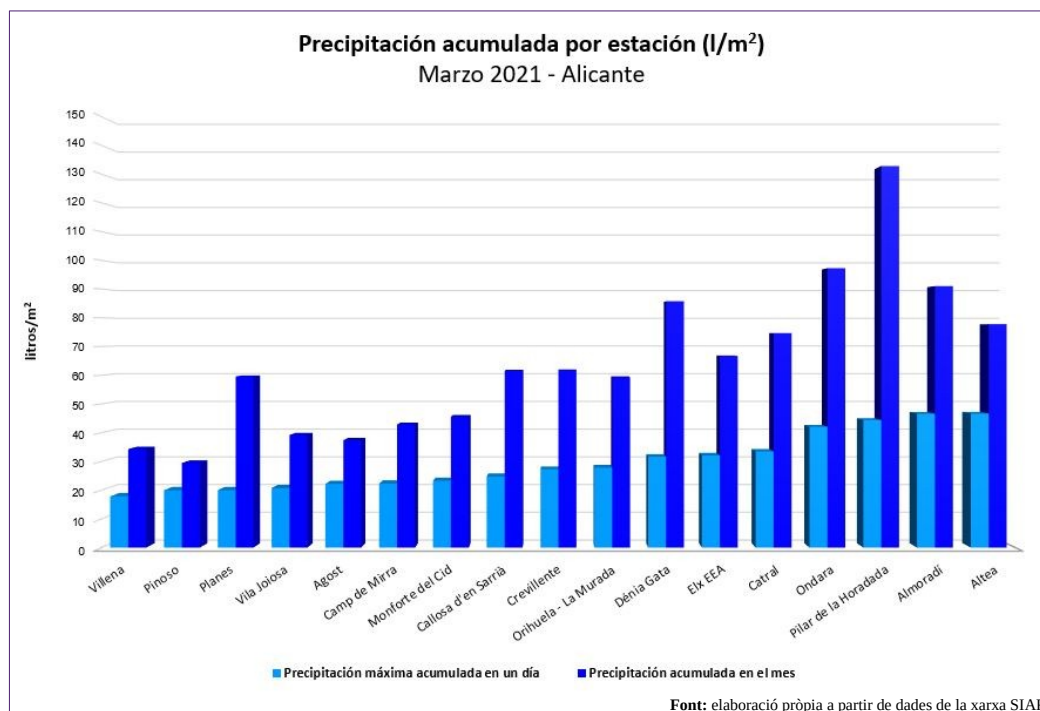
Les precipitacions es van concentrar en dos episodis: el primer, els dies 7 i 8, amb pluges generalitzades en tota la província i especialment persistents i intenses en el litoral del Baix Segura i el Baix Vinalopó, al sud de la província, i en el de la Marina Alta, al nord; el segon episodi va tindre lloc els dies 18 i 19, amb precipitacions igualment esteses per tot el territori i més abundants en les mateixes zones litorals que el primer.

Les dades d'AEMET van reflectir que a Torrevieja, amb quasi un segle de dades, és la primera vegada que se superen els 100 l/m² de precipitació acumulada en un mes de març.

Mapa de precipitació acumulada (AEMET)

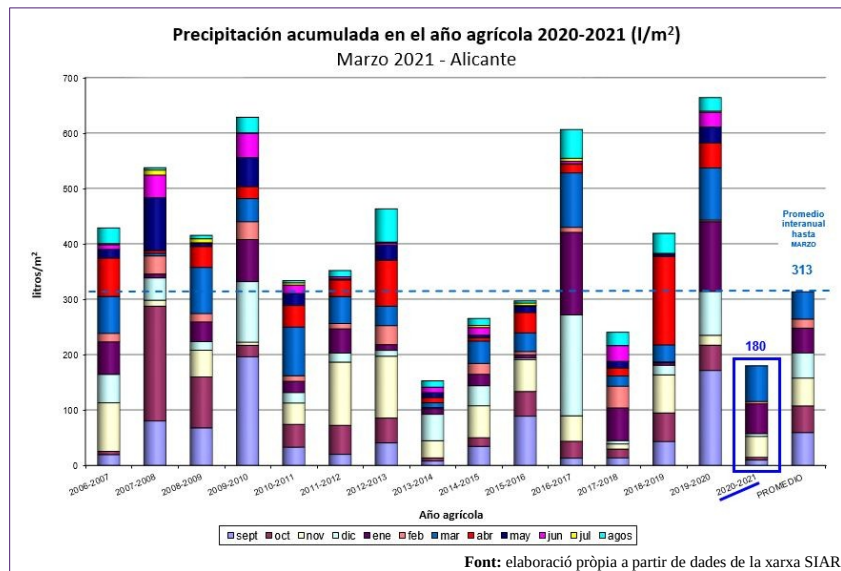

Estació	Precipitació total (l/m ²)	Precipitació màx. en un dia (l/m ²)	Eto (l/m ²)
Agost	37,4	22,2	79,2
Almoradí	91,0	46,6	78,9
Altea	77,8	46,7	74,8
Callosa d'en Sarrià	61,6	24,8	70,8
El Camp de Mirra	42,8	22,3	73,8
Catral	74,7	33,5	71,2
Crevillent	61,7	27,3	79,1
Dénia-Gata	85,7	31,6	64,7
Elx EEA	66,7	32,1	80,5
Monforte del Cid	45,5	23,3	80,7
Ondara	97,2	42,0	62,2
Orihuela - La Murada	59,3	27,8	78,7
Pilar de la Horadada	132,8	44,4	71,1
El Pinós	29,5	20,0	82,8
Planes	59,6	20,0	57,2
La Vila Joiosa	39,2	20,7	81,3
Villena	34,3	17,9	83,2

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la xarxa SIAR.

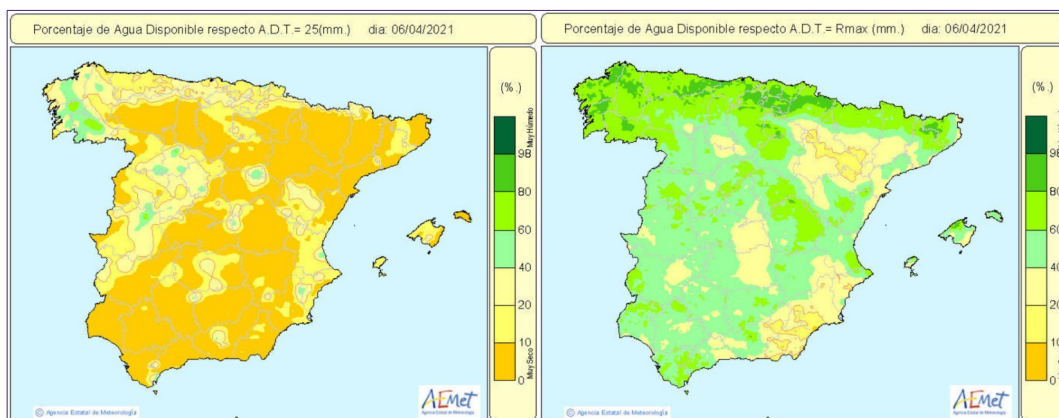
2.2.1. Precipitació any agrícola

Com ja indicàvem en els informes anteriors, fins al moment, els únics mesos que havien contribuït un poc al balanç hídric de l'any agrícola havien sigut gener i novembre. Les precipitacions del mes van ajudar a rebaixar la distància respecte a la mitjana històrica i van fer que quedara un dèficit del 43 % fins a març.

2.3. RESERVA D'HUMITAT DEL SÒLⁱⁱ

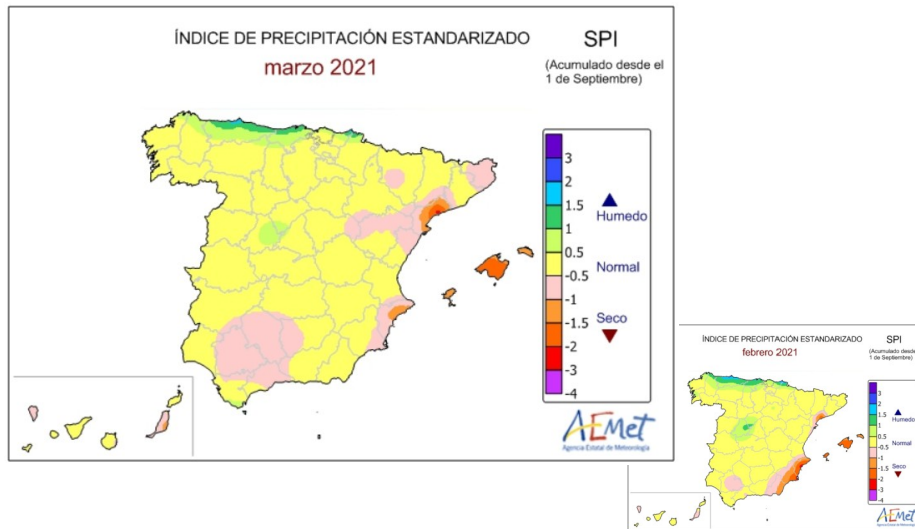
Entre finals de març i principis d'abril, la situació de la reserva d'humitat del sòl de les capes inferiors es va situar entre el 20 i el 40 % d'aigua disponible per a les plantes (AD) respecte a l'aigua total disponible (ADT) en gran part del territori, excepte l'extrem nord-est corresponent a la Marina Alta, on va registrar valors entre el 40 i el 60 %. En les capes superiors, la situació també va millorar respecte al mes anterior, amb la majoria de la província entre el 10 i el 20 %.

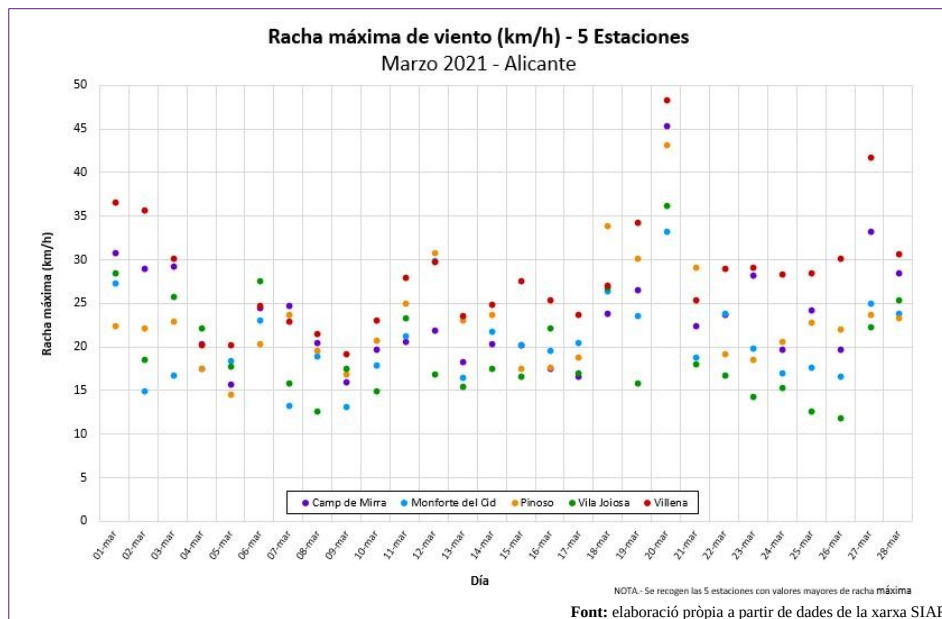
2.4. ÍNDEX DE PRECIPITACIÓ ESTANDARITZAT (índex de sequera)ⁱⁱⁱ

L'índex de precipitació estandaritzat (SPI) va reflectir l'aportació dels episodis de precipitacions de març a l'acumulat des de setembre, amb la qual cosa va situar-se entre -1 i -0,5 vegades la desviació estàndard en el 80 % de la província; i entre -1,5 i -1, en la resta.

2.5. VENT

Les ratxes de vent ressenyables, encara que sense més transcendència, es van produir el dia 20 de manera generalitzada en diverses estacions.

Estació	Velocitat mitjana (km/h)	Ratxa màxima (km/h)	Dia de ratxa màx.
Agost	4,5	32,1	12/03
Almoradí	4,6	30,1	01/03
Altea	4,3	29,2	20/03
Callosa d'en Sarrià	3,5	26,5	20/03
El Camp de Mirra	8,3	45,5	20/03
Catral	3,8	38,6	20/03
Crevillent	3,5	31,4	20/03
Dénia-Gata	4,9	33,1	20/03
Elx EEA	4,3	35,7	20/03
Monforte del Cid	4,8	33,2	20/03
Ondara	3,7	27,3	20/03
Orihuela - La Murada	4,2	27,3	18/03
Pilar de la Horadada	3,3	26,6	01/03
El Pinós	7,8	43,1	20/03
Planes	2,7	23,2	12/03
La Vila Joiosa	4,7	36,3	20/03
Villena	9,3	48,3	20/03

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la xarxa SIAR.

3. SITUACIÓ DELS EMBASSAMENTS I RECURSOS CIRCULANTS

3.1. XÚQUER

Els embassaments de la província pertanyents a l'àmbit del Xúquer van incrementar, tots, el seu volum respecte al mes anterior; d'aquests, dos van registrar més del 63 % de la seua capacitat.

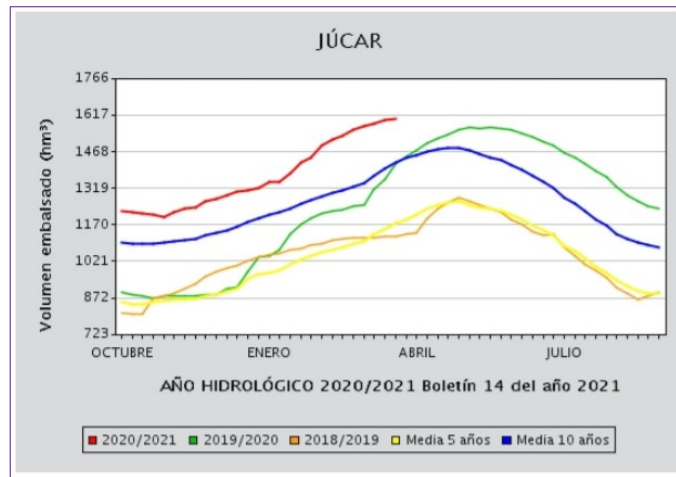
EMBASSAMENT	Capacitat (hm ³)	Embassat (hm ³) 5/4/21	% S./total	Variació (hm ³) vs. 1/3/21
<i>Sistema Marina Baixa</i>				
AMADÒRIO	15,8	7,26	45,88	0,27
GUADALEST	13,0	8,26	63,54	0,42
<i>Sistema Serpis</i>				
BENIARRÉS	27,0	17,27	63,95	0,85

Font: Part estat embassaments. CHX (Confederació Hidrogràfica del Xúquer)

El volum d'aigua del conjunt del sistema d'embassaments del Xúquer va variar lleugerament a l'alça i va arribar a un 59 % de la seua capacitat.

Capacitat total (hm ³)	Embassat el: 5/4/21 (hm ³)	% S/capacitat total
2.698	1.601	59,3

Font: Butlletí hidrològic MITERD

3.1.1. Seguiment d'indicadors d'escassetat^{iv}

Els indicadors d'escassetat de la conca del Xúquer reflecteixen la impossibilitat, de manera conjuntural, d'atendre les demandes en situacions de disponibilitat hídrica reduïda. A continuació, es mostra el valor que ha pres l'índex d'estat d'escassetat (IEE) per a cada unitat territorial d'escassetat (UTE) al llarg d'un any.

Font: CHX (Confederació Hidrogràfica del Xúquer)

La situació de les diferents UTE es mostra en la taula següent, en què es pot observar com les unitats territorials Serpis i Marina Alta continuen en situació de prealerta, mentre la resta roman en l'escenari de normalitat.

ÍNDEX D'ESTAT D'ESCASSETAT

UTE	abr-20	may-20	jun-20	jul-20	ago-20	sep-20	oct-20	nov-20	dic-20	ene-21	feb-21	mar-21
UTE 01. Cenia-Maestrazgo	0,81	0,89	0,92	0,94	0,95	0,96	0,85	0,88	0,79	0,73	0,75	0,63
UTE 02. Mijares-Plana de Castellón	0,89	0,83	0,86	0,86	0,82	0,72	0,72	0,84	0,78	0,77	0,79	0,76
UTE 03. Palancia-Los Valles	0,65	0,76	0,80	0,74	0,77	0,93	0,82	0,76	0,72	0,83	0,74	0,72
UTE 04. Turia	0,88	0,91	0,92	0,92	0,93	0,93	0,93	0,94	0,92	0,91	0,85	0,85
UTE 05. Júcar	0,74	0,76	0,75	0,72	0,72	0,75	0,73	0,68	0,61	0,67	0,75	0,75
UTE 06. Serpis	0,72	0,73	0,84	0,84	0,91	0,69	0,63	0,57	0,48	0,49	0,49	0,45
UTE 07. Marina Alta	0,87	0,86	0,97	0,97	0,93	0,84	0,53	0,52	0,33	0,34	0,31	0,31
UTE 08. Marina Baja	0,87	0,85	0,86	0,90	0,90	0,84	0,75	0,68	0,58	0,53	0,48	0,49
UTE 09. Vinalopó-Alacantí	0,91	0,94	0,99	0,99	0,93	0,80	0,72	0,78	0,74	0,68	0,66	0,48

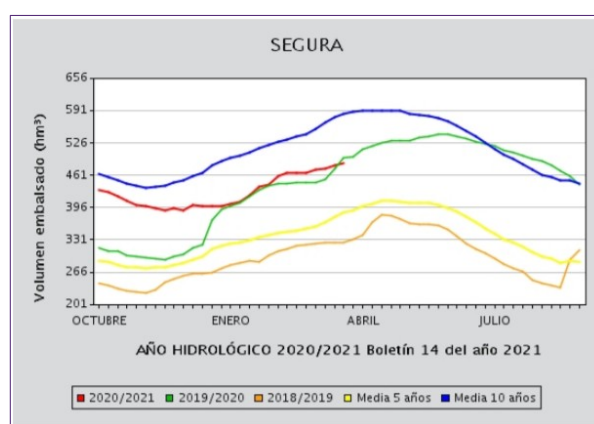
Normalitat ■ Prealerta ■ Alerta ■ Emergència ■

Font: Informe de seguiment de la sequera i l'escassetat en l'àmbit territorial de la CHX

3.2. EL SEGURA

El volum del conjunt del sistema d'embassaments del Segura a penes va patir canvis respecte al mes anterior i va mantindre's per damunt del 40 % de la seua capacitat, valor que supera la mitjana dels últims 5 anys, però sense arribar als registres dels últims 10 anys.

Capacitat total (hm ³)	Embassat el: 5/4/21 (hm ³)	% S/capacitat total
1.140	484	42,7

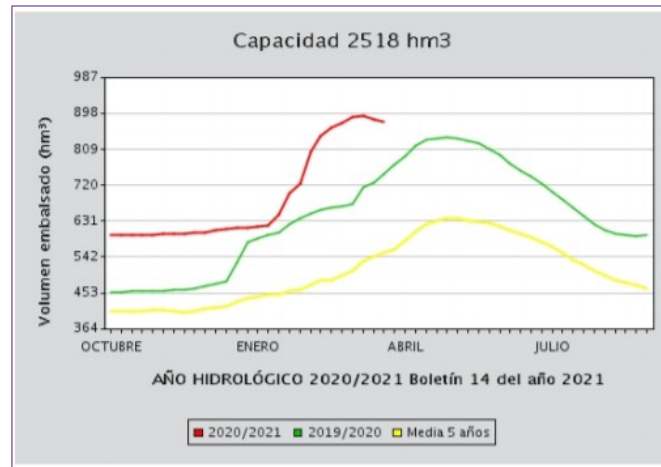

Font: Butlletí hidrològic MITERD

3.2.1. Transvasament Tajo-Segura

El volum d'aigua emmagatzemat (877 hm³) en el conjunt d'embassaments Entrepeñas-Buendía a penes va patir variacions respecte al mateix període de febrer (861 hm³).

Font: Butlletí hidrològic MITERD

4. DANYS PUNTUALS I SEQUERA EN CULTIUS

4.1. DANYS

4.1.1. Pluges

Al Baix Vinalopó, algunes de les plantacions més joves de diverses hortalisses de fulla van tindre problemes d'entollaments en les zones de terreny més baix i sòl més argilenc, a conseqüència dels episodis de pluja.

A l'Alt Vinalopó, la presència de pluges i boires en el període de pol·linització de l'albercoquer va obstaculitzar l'activitat dels insectes, per la qual cosa es preveu alguna minva en el quallat i, conseqüentment, en la producció. A la Marina Baixa, es va observar una situació similar en l'ametler.

4.1.2. Vent

A l'Alacantí, la fi de la campanya de la varietat *nadorcott* va presentar una disminució important de la producció, a conseqüència dels danys que es van patir per la caiguda i el ramejat arran dels dos temporals de vents de ponent forts del mes de gener.

4.2. SEQUERA

4.2.1. Situació de les pastures (NDVI)³

El mes d'octubre va començar el Pla 2020 de l'assegurança de compensació de pastures d'Agroseguro, en el qual es calcula l'índex de vegetació per a les diferents comarques. Com es pot observar en la taula següent, l'escassetat de pluges en el segon semestre de 2020 va posar en una situació compromesa l'abundància i el vigor de la vegetació en algunes comarques, especialment en la zona central³, a més de la meridional i el Vinalopó, les quals van millorar la seua situació a finals de febrer.

	SEPTIEMBRE 20	OCTUBRE 20	NOVIEMBRE 20	DICIEMBRE 20	ENERO 21	FEBRERO 21
CENTRAL						
MARQUESADO						
MERIDIONAL						
MONTAÑA						
VINALOPO						
		0	2	4		
	Por encima de la media	Entre la media y el estrato 1	Estrato 1,2	Estrato 3,4	Sin cobertura	Sin datos

Fuente: <http://agroseguro.es/atencion-al-cliente/consultas-de-rendimientos-indices-y-otras-medidas/consulta-indices-vegetacion-seguros-por-teledeteccion>

³ Denominació segons el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

5. ESTAT DELS CULTIUS

5.1. CEREALS GRA

5.1.1. Cereals d'hivern

Les precipitacions de març van ser claus per a consolidar la fase de fillolament i el consegüent desenvolupament a l'encanyat en les principals àrees productores, com són els secans de l'Alt Vinalopó, el Comtat i l'Alcoià. En la resta de comarques, on el cultiu té un caràcter més residual, es va trobar en diferents fases, entre la nascència, allà on es van retardar les sembres, com al Vinalopó Mitjà i a la Marina Baixa, i l'encanyat, en les sembres tardorenques de la Marina Alta. Pel que fa al Baix Vinalopó, les pluges van contribuir al fet que es feren plantacions tardanes d'ordi de cicle curt, mentre l'ordi de cicle llarg sembrat a la tardor començava l'espigueig.

(Alfafara). **Font:** OCA Comtat_Alcoià.

(Villena). **Font:** OCA de l'Alt Vinalopó.

Cereal

5.1.2. Cereals d'estiu

- **Arròs**

Amb les parcel·les desaiquades en la marjal de Pego-Dénia, van començar les tasques d'alçament i anivellament, prèvies a la sembra.

Arrossars secs. [19/2/21]⁴

Tasques d'alçament i anivellament. [31/3/21]

Font: Observació de Sentinel-2 (Agriculture, based on bands 11, 8, 2).

⁴ A causa de l'elevada nuvolositat del mes de febrer, no s'ha pogut obtenir una imatge de finals de mes.

5.2. FERRATGERES

- **Alfals**

Al Baix Vinalopó, les pluges de març van ser beneficioses per a les plantacions. Les sèmres noves van créixer vigoroses, mentre en els cultius més desenvolupats es feien els primers talls de l'any.

5.3. TUBERCLES

- **Creïlla**

A les comarques del sud va finalitzar la recol·lecció de la creïlla de verdet la segona quinzena de març. Les pluges de la primera meitat del mes van paralitzar momentàniament les arracades, que es van reprendre quan el terreny ho va permetre. A l'Alt Vinalopó van continuar les sèmres de creïlla de mitja estació iniciades a finals del mes passat.

Creïlla (Orihuela). **Font:** Secció Estudis Alacant.

5.4. HORTALISSES

En les zones hortícoles de l'**Alt Vinalopó** van començar les sèmres i els trasplantaments de cicles nous. El cultiu escalonat manté diferents fases de la majoria de cultius presents en el camp: carlota, col, nap, napicol, xirivia, api, creïlles, pésols i espàrrecs.

Al **Baix Segura**, amb els cultius d'hivern acabant de recol·lectar-se, es van generalitzar les tasques necessàries per a implantar-hi cultius nous com el meló i la creïlla.

Al **Baix Vinalopó** es van efectuar els primers talls d'hortalisses de fulla de les sèmres primerenques de principis d'any. L'augment de temperatures va afavorir el desenvolupament dels cultius i la retirada dels microtúnels. Les precipitacions també van suposar un estalvi puntual de regs, encara que, en alguns casos, van causar entollaments en les plantacions més joves en terrenys baixos de sòl argilós. Quant a les hortalisses d'arrel, es van ultimar les arrancades de nap i xirivia.

Al **Vinalopó Mitjà** va prosseguir la recol·lecció de carxofa tipus *calicó*, va anar conclouent la de bròquil i es van emprendre sèmres noves de ceba.

En les zones de l'**Alacantí** on es fa el cultiu ecològic de diverses hortalisses d'hivern com el fenoll, api, col kale, bròquil o col punxeguda, es van alçar les restes de cultiu per a preparar el terreny per als cicles de primavera-estiu.

- **Bledes**

Al Baix Segura, es va mantindre la recol·lecció amb predomini de fulles de mides grans i qualitat bona, encara que, a mitjan mes, va disminuir la disponibilitat de tall, perquè va començar a espigolar-se una part de la producció.

- **All tendre**

A les comarques del sud, va prosseguir la recol·lecció amb una qualitat i una grandària variables al llarg del mes.

- **Carxofa**

En les comarques meridionals, a principis de mes, va concloure la collita de la primera tongada i va seguir la de la segona, que havia començat tímidament a finals del mes anterior en algunes parcel·les. La disponibilitat de capítols d'aquesta segona tongada va anar en augment amb el transcurs de les setmanes.

Al Vinalopó Mitjà, van continuar els talls setmanals de la varietat tipus *calicó*. Així mateix, en les escasses zones productores de l'Alacantí, va prosseguir la collita de capítols.

- **Api**

Al Baix Segura, es va mantindre la recol·lecció a un ritme alentit, a causa de l'escassa demanda, la qual cosa es va traduir en una disponibilitat de peces més grans. Les parcel·les que van presentar deficiències de qualitat per problemes d'assurat es van deixar sense recollir. Tant en aquesta comarca, com a l'Alt Vinalopó, es van fer trasplantaments a finals de mes.

(Elx). **Font:** OCA Camp d'Elx.

(Mutxamel). **Font:** OCA l'Alacantí.

Carxofa

Font: Secció Estudis Alacant.

Font: OCA Baix Segura.

Api (Orihuela)

• Albergina

Va prosseguir la recol·lecció als hivernacles del Baix Vinalopó. En aquells on la campanya estava acabant, van augmentar els fruits deformats i xicotets, mentre que, en la resta, va imperar el calibre M i una qualitat adequada.

• Bròquil

Al Baix Segura, va continuar la recol·lecció, amb peces d'una qualitat adequada i gra xicotet. Tant al Baix Vinalopó com a l'Alacantí, quedaven només per arreplegar les últimes parcel·les trasplantades en les zones més fredes. En les ja collides, van començar les tasques per a implantar-hi els cicles nous de primavera-estiu. A l'Alt Vinalopó es van fer trasplantaments.

• Carabasseta

A principis de mes, va acabar la recol·lecció en els hivernacles del Baix Vinalopó. Al Baix Segura, aquesta es va mantindre amb fruits de bona qualitat i una grandària generalitzada G.

Bròquil (el Fondó de les Neus). **Font:** OCA Vinalopó Mitjà.

- **Ceba tendra**

Al Baix Segura i al Vinalopó Mitjà, van prosseguir les arrancades, mentre que, al Baix Vinalopó, va finalitzar, a mitjan mes, la recol·lecció de les plantacions de tardor. Simultàniament, al Vinalopó Mitjà, van seguir els trasplantaments en parcel·les noves.

Ceba (el Pinós). **Font:** OCA Vinalopó Mitjà.

- **Col**

Al Baix Segura, va prosseguir la collita de cols de tipus *llisa* i *arriçada*, amb un pes mitjà de 2 i 1,5 quilos, respectivament. Al Baix Vinalopó, al llarg de la primera quinzena van finalitzar els talls en l'àrea del Molar, mentre que, en les plantacions més tardanes de les zones més fredes, aquests van començar i es van mantindre fins a finals de mes. A l'Alt Vinalopó es van fer diversos trasplantaments, sobretot de col *llisa*.

- **Floricol**

En les comarques meridionals es va mantindre la recol·lecció amb els mateixos problemes de compacitat referits al mes anterior, als quals es van sumar la baixada del pes mitjà (1,2-1,5 quilos) i deficiències de coloració, aquesta última incidència més localitzada al Baix Segura. Cap a finals de mes, es va apreciar una millora de la qualitat de les capces.

- **Espàrrecs**

A l'Alt Vinalopó, es van fer els primers talls d'aquesta hortalissa.

- **Espinacs**

Van prosseguir els talls a les comarques meridionals de la província. Algunes parcel·les es van llaurar sense recol·lectar per deficiències de qualitat per a la comercialització, en uns casos, i per l'excés d'oferta, en uns altres.

Espinacs (Orihuela). **Font:** Secció Estudis Alacant.

- **Faves**

Al Baix Vinalopó, a mitjan mes, es va deixar de recol·lectar la fava *Mutxamel* per a fresc i va començar la recollida per a consum en gra. En alguns casos, es van apreciar deficiències en les baines per atacs de rovell.

Tant al Baix Vinalopó com al Baix Segura va continuar agafant-se la varietat *valenciana*, que també va presentar afeccions per rovell derivades de les precipitacions.

Faves (Elx). **Font:** OCA Baix Vinalopó.

- **Fenoll**

Al Vinalopó Mitjà, es van fer sembres noves en l'àrea del Molar. Les que es van fer a principis de mes van mantindre la protecció amb microtúnel, mentre que les més desenvolupades ja vegetaven a l'aire lliure.

- **Encisams i endívies**

Al Baix Segura, va continuar la recol·lecció de varietats com *little gem*, *iceberg* i *romana*. En el cas d'aquestes dues últimes, les peces van pesar de mitjana 0,5 i 1 quilo, respectivament. Les parcel·les amb menys qualitat es van llaurar davant de la impossibilitat de vendre la producció.

(Orihuela). **Font:** Secció Estudis Alacant.

(Aspe). **Font:** OCA Vinalopó Mitjà.

Encisam

- **Meló**

En les comarques meridionals, van seguir les tasques de preparació del terreny i els trasplantaments de meló en cultiu forçat sota plàstic.

(Pilar de la Horadada). Font: OCA Baix Segura.

(Algorfa). Font: OCA Baix Segura.

Meló

- **Nap, napicol i xirivia**

A l'Alt Vinalopó, es van recol·lectar les últimes plantacions de napicol i es van fer sembres noves de xirivia, nap i napicol. La majoria d'aquestes, sota malla mosquitera, per a previndre els atacs de mosca de la col (*Delia radicum*).

- **Pimentó**

Al Baix Vinalopó, a mitjan mes, es van trasplantar a l'aire lliure els planters preparats al febrer. En els hivernacles del sud del Baix Segura, les plantacions van continuar el desenvolupament normal de les diferents fases en què es trobaven, a causa dels trasplantaments escalonats de desembre.

- **Cogombre**

En els hivernacles del Baix Vinalopó, es va iniciar la recol·lecció amb la incorporació de parcel·les noves. Així mateix, es va observar un bon desenvolupament de les plantacions fetes sota malla en les zones d'Asprillas i Alzabares.

- **Julivert**

Les sembres primerenques de principis d'any al Baix Vinalopó, localitzades majoritàriament en la zona de Balsares, es van desenvolupar adequadament. La poca superfície dedicada a aquest cultiu a l'Alacantí va entrar en fase de recol·lecció.

Julivert (Alacant). **Font:** OCA l'Alacantí.

- **Tomaca**

En els hivernacles del sud de la província, es va mantindre la collita de les varietats de tipus *acostellada* i *Daniela*. En el primer cas, tant la qualitat com el calibre van dependre de si les plantacions eren més velles (M-G) o d'entrada recent en producció (GG). En la varietat *Daniela* es va produir un descens progressiu de la grandària, des de GG, a principis de març, fins a M, a finals.

A l'Alacantí, les plantacions de diverses varietats de tomaca en hivernacle van prosseguir el seu desenvolupament amb normalitat i es van recol·lectar de manera escalonada; en alguns casos, es va arribar a la fi del cicle. Els pics d'altres temperatures van incrementar els controls de *Tuta absoluta*, i les pluges, els de *Botrytis cinerea*.

- **Carlota**

A l'Alt Vinalopó, es van mantindre les sembres i es van retirar les mantes tèrmiques de les plantacions fetes al gener.

Carlota (Villena). **Font:** OCA Alt Vinalopó.

5.5. CÍTRICS

5.5.1. El Baix Segura

Esp. ^a	Varietat	Recol·lecció ^b			Observacions
		1	15	30	
MR	<i>Nadorcott</i>	C	C	C	La recol·lecció va continuar a bon ritme i sense cap incidència destacable fins a la tercera setmana del mes. En l'última, ja es van apreciar fruits excessivament madurs amb deficiències en la pell. A finals de març s'havia recol·lectat el 98 % de la collita.
MR	<i>Tango</i>	C	F		A mitjan mes va concloure la campanya.
NR	<i>Lane late</i>	C	C	C	L'última setmana de març s'havia agafat el 90 % de la producció i van començar a aparèixer els primers problemes de clareta en la pell, per excés de maduresa dels fruits.
NR	<i>Powell</i>			I	Encara amb un ritme baix a finals de març, van començar els talls, amb les taronges en un estat òptim de maduresa.
LI	<i>Llima fina</i>	C	C	C	La recol·lecció es va fer a arbre net i el mes va concloure amb un 85 % de la collita recollida. La proporció de rebutjos va oscil·lar entre el 30 i el 40 % durant tot el mes.
LI	<i>Llima verna</i>			I	A finals de mes, es van iniciar els talls en les plantacions més joves, amb abundància de fruits grans.
PO	<i>Aranja star ruby</i>	C	F		La segona setmana de març va finalitzar la campanya.

a. Espècie: MR (mandariner), TR (taronger) i LI (llimera).

b. Estat de la recol·lecció a principis de mes (1), a mitjan mes (15) i a finals de mes (30): I (inici de la recol·lecció), C (la recol·lecció continua) i F (fi de la recol·lecció).

5.5.2. La Marina Alta

Al llarg del mes es van mantindre les podes generalitzades, les aplicacions amb herbicides i els adobaments de cobertura es van prolongar fins a la tercera setmana del mes.

Esp. ^a	Varietat	Recol·lecció ^b			Observacions
		1	15	30	
MR	<i>Ortanique</i>	C	C	F	L'activitat recol·lectora va anar disminuint gradualment fins a la fi de la campanya l'última setmana de març. Cal destacar la caiguda de fruits en parcel·les precoces que van rebre tractament per a previndre l'abscisió.
NR	<i>Lane late</i>	C	C	C	El ritme de recol·lecció al llarg del mes va ser baix. La fruita recollida i la que hi havia pendent d'agafar van tindre una bona qualitat.
NR	<i>Valencia late</i>			I	Va començar tímidament la recol·lecció a arbre net en les parcel·les més precoces.

a. Espècie: MR (mandariner), TR (taronger) i LI (llimera).

b. Estat de la recol·lecció a principi de mes (1), a mitjan mes (15) i final de mes (30): I (inici de la recol·lecció), C (la recol·lecció continua) i F (fi de la recol·lecció).

Ortanique (la Marina Alta)

València late (la Marina Alta)

Font: Secció Estudis Alacant.

5.5.3. L'Alacantí

A l'Alacantí, va concloure la campanya de *nadorcott* i de llima *fina* i va començar la recollida de taronja *chislett* i llima *verna*. Va prosseguir la floració dels diferents grups de cítrics i, en alguns casos, com *clemenvilla* i *murcott*, s'hi va apreciar molta irregularitat.

5.5.4. El Baix Vinalopó

Va finalitzar la collita de les mandarines híbrides més tardanes, *fortune* i *ortanique*, va començar la de taronja *València late* i va continuar la de *navelate* i *lane late*. Les varietats més primerenques de mandarines i taronges van entrar en floració. En el cas de la llima *verna*, la recol·lecció es va solapar amb la primera floració de l'any.

5.5.5. La Marina Baixa

Va finalitzar la campanya de les taronges del grup nàvel de primera temporada, així com la de mandariners i llima *fina* . Va començar la recol·lecció de llima *verna* i va continuar la del grup nàvel de segona temporada, *lane late* i *powel*. Pràcticament tots els cítrics de la comarca estaven en floració.

5.6. FRUITERS

- **Alvocater**

Tant a la Marina Alta com a la Marina Baixa, va concloure la recol·lecció de les varietats *hass* i *lamb hass*. L'estat fenològic del cultiu comprenia des de D₂ (botons florals. Visible eix terciari) a F (floració).

Alvocater. **Font:** OCA Marina Baixa.

- **Albercoquer**

En les principals comarques productores, el Vinalopó Mitjà i l'Alt Vinalopó, el cultiu es trobava entre els estats de floració i fruit quallat. Al Vinalopó Mitjà, es va apreciar molta irregularitat d'estats en un mateix arbre. Encara és prompte per a determinar com evolucionaran els fruits, encara que a l'Alt Vinalopó es preveu una disminució de la producció en les parcel·les més avançades, pel fet que les pluges i les boires van dificultar l'activitat pol·linitzadora dels insectes.

Albercoquer (el Pinós). **Font:** OCA Vinalopó Mitjà.

- **Garrofera**

En els últims temps, els bons preus que es paguen per la collita han atret l'atenció cap a aquest cultiu i han conduït a la recuperació de parcel·les abandonades. Els arbres es trobaven en l'estat fenològic 79 (baines verdes amb la seua dimensió final).

- **Caquier**

A la Marina Baixa va començar la brotació del cultiu, que, al llarg del mes, va comprendre des de l'estat fenològic 10 (primeres fulles separades) al 19 (primeres fulles expandides).

- **Cirerer**

A finals de mes, en les principals comarques productores, la Marina Alta, l'Alt Vinalopó, el Comtat i l'Alcoià, el cultiu estava en plena floració, amb un lleuger avançament. En altres comarques

menys representatives, com l'Alacantí i la Marina Baixa, en canvi, l'estat fenològic comprenia des de la separació de botons (D) fins a la floració (F).

(Benisili). **Font:** OCA Marina Alta

(Villena) **Font:** OCA Alt Vinalopó.

(Xixona) **Font:** OCA Alacantí.
Cirerer

• Prunera

En comarques com l'Alacantí i l'Alt Vinalopó, el cultiu es trobava entre la fase de botons florals separats i la floració plena.

• Magraner

L'estat majoritari del magraner va ser el de brots en desenvolupament, tant en les principals comarques productores, el Baix Vinalopó i el Baix Segura, com en aquelles amb una presència testimonial, com la Marina Alta i l'Alacantí. Al Baix Segura, algunes varietats més precoces, com la *wonderful*, van mostrar les primeres flors.

(Elx). **Font:** OCA Baix Vinalopó.

(Mutxamel) **Font:** OCA l'Alacantí.

Magraner

• Figuera

En les comarques del sud, va prosseguir el desenvolupament foliar i van aparèixer els primers fruits.

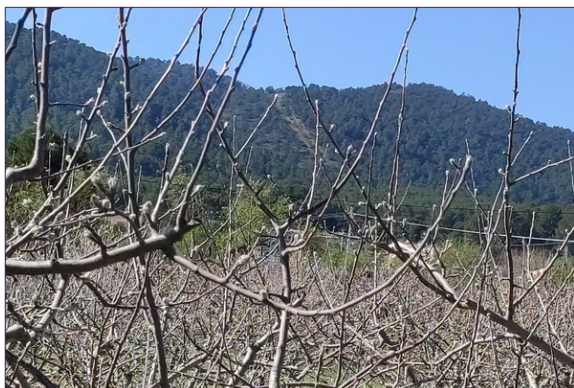
Figuera colar (Albatera). **Font:** OCA Baix Segura.

• Pomera

En les comarques del nord, com el Comtat, l'Alcoià i la Marina Alta, a finals de mes, predominava l'estat de gemma unflada, mentre que, a l'Alt Vinalopó i l'Alacantí, els sèpals van deixar veure els pètals i, fins i tot, es va apreciar ja alguna flor oberta.

• Bresquillera i paraguaià

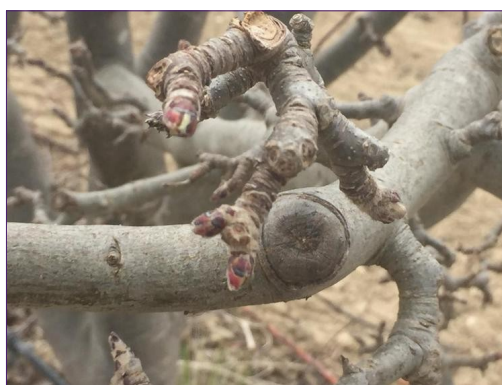
A l'Alt Vinalopó, aquests cultius van entrar en la fase de caiguda de pètals, sense cap incidència destacable.

(Xixona) **Font:** OCA Alacantí.

(Villena) **Font:** OCA Alt Vinalopó.

(Agres) **Font:** OCA Comtat-Alcoià.
Pomera

• Nisprer

A la Marina Baixa, va prosseguir la recol·lecció de les varietats més primerenques, alentida per les baixes temperatures i amb un retard de dues setmanes respecte a la campanya anterior. Com ja es va indicar en l'informe anterior, es va observar taca porpra en alguns fruits.

Nisperer (Callosa d'en Sarrià). **Font:** Secció Estudis Alacant.

• Perera

A l'Alt Vinalopó, l'estat fenològic de la perera va transcórrer entre la floració i la caiguda de pètals. En les plantacions de municipis com el Pinós i Aspe, pertanyents a la comarca del Vinalopó Mitjà, va començar la floració.

Perera (Villena). **Font:** OCA Alt Vinalopó.

5.7. AMETLER

Al Vinalopó Mitjà, les pluges de principis i mitjan mes van provocar la caiguda de la flor de les varietats més tardanes en floració en les zones més fredes d'Algueña i el Pinós. En general, entre les varietats precoces, sembla que s'aprecia més producció, respecte a la campanya anterior, en les de tipus *comuna*, que en la *guara*.

A l'Alt Vinalopó, totes les varietats presentaven l'estat de fruit quallat. Va ser una floració atípica, la flor i la fulla van eixir pràcticament al mateix temps, això, sumat a unes condicions climatològiques

dolentes durant la floració, probablement abaixarà el rendiment unitari. A finals de mes, es van detectar les primeres eixides d'adults de la vespa de l'ametler (*Eurytoma amygdali*) de fruits afectats de la campanya passada, amb les consegüents recomanacions de tractament per part del Servei de Sanitat Vegetal⁵.

Al Comtat i a l'Alcoià es va observar el cultiu en la fase de fruit quallat. A l'Alacantí, les varietats més primerenques com la *marcona* van arribar a l'estat de fruit tendre (I), mentre que d'altres més tardanes de tipus *guara* o *antoñeta* comprenien des de la caiguda de pètals (G) fins al fruit quallat (H).

A la Marina Baixa, en funció de les varietats i la ubicació, els ametlers van comprendre els estats fenològics des de fruit quallat (H) fins a fruit tendre (I). En algunes zones, el quallat va ser deficient a causa de les pluges i l'abundància de boires.

A la Marina Alta va finalitzar el quallat i va començar l'engrossiment del fruit, a més del desenvolupament total dels brots vegetatius. De moment, es va observar una gran quantitat de fruits i un vigor destacable de l'arbratge.

Al Baix Vinalopó, la brotada va concloure a principis de març i els fruits ja estaven quallats i en ompliment a finals de mes. Les precipitacions van ser favorables, en especial per als secans de les partides elxanes de les Salades, Torrellano i Jubalcoi.

5 <https://agroambient.gva.es/va/web/agricultura/avisos-de-tratamientos>

(Agres). **Font:** OCA Comtat-Alcoià.

(Villena) **Font:** OCA Alt Vinalopó.

Marcona (Xixona). **Font:** OCA l'Alacantí.

(Crevillent). **Font:** OCA Baix Vinalopó.

(el Pinós) **Font:** OCA Vinalopó Mitjà.

Ametler

5.8. VINYA DE TAULA

Al Vinalopó Mitjà, a finals de març, va començar la brotada de les varietats més primerenques, com *Itàlia* i *red globe*.

A la Marina Alta, van finalitzar les podes a principis de mes. L'estat fenològic va ser molt heterogeni, atés que, a mitjan març, hi havia parcel·les amb plor i unflament de gemma de cotó (B) i altres amb eixida de fulles (D) i, fins i tot, fulles esteses (E).

A l'Alt Vinalopó, van prosseguir les tasques de poda i els tractaments d'hivern.

Al Baix Vinalopó, en zones com Matola i d'altres veïnes a Crevillent, amb els ceps en plena brotada, es van fer les tasques per a dirigir els brots lligant-los a les guies de les parres.

A l'Alacantí, l'estat fenològic imperant va ser el de botons florals separats (H).

(Sant Vicent del Raspeig). **Font:** OCA l'Alacantí.

(Matola. Elx). **Font:** OCA Baix Vinalopó.

Raïm de taula

5.9. VINYA DE VINIFICACIÓ

A la Marina Alta, van finalitzar les podes a principis de mes. L'estat fenològic va ser molt heterogeni, atés que, a mitjan març, hi havia parcel·les amb plor i unflament de gemma de cotó (B) i altres amb eixida de fulles (D) i, fins i tot, fulles esteses (E).

A l'Alt Vinalopó, van prosseguir les tasques de poda i els tractaments d'hivern.

Al Vinalopó Mitjà, finalitzada la poda, van continuar les tasques de conreu, es van cavar els ceps i es van fer les aportacions de sulfat de ferro per a la lluita contra la castanyeta (*Vesperus xatarti*) en el moment de l'eclosió dels ous. En general, es van observar moltes parcel·les amb danys per esca.

Al Comtat i a l'Alcoià, el cultiu es trobava majoritàriament en l'estat fenològic B (gemma de cotó).

(Ibi). **Font:** OCA Comtat-Alcoià.

(El Pinós). **Font:** OCA Vinalopó Mitjà.

(Dénia) **Font:** OCA Marina Alta.

Vinya de vinificació

5.10. OLIVERA

En tot el territori van prosseguir les tasques de poda i els tractaments posteriors, a més dels conreus i de les aportacions d'adobament. A finals de mes, en les varietats i zones més precoces de l'Alacantí, la Marina Baixa i el litoral de la Marina Alta, l'estat fenològic comprenia des de l'allargament de la inflorescència fins al calze i la corol·la de la mateixa grandària (53-B a 57-D1). En altres zones com el Comtat i l'Alcoià i l'interior de la Marina Alta, el cultiu va iniciar l'unflament de les gemmes de flor.

Alacant, 13 de maig de 2021

Secció d'Estudis Agraris

- i Des del mes d'agost de 2018, l'estació de la xarxa SIAR de Callosa d'en Sarrià (malla) no es té en compte per a calcular la mitjana provincial.
- ii El % d'humitat d'un sòl a la capa superficial mesura la relació entre l'aigua disponible (AD) i una quantitat d'aigua disponible total de 25 mm ($ADT = \text{volum contingut a la capacitat de camp} - \text{volum contingut en punt de marcimant}$). La profunditat a la qual equival aquesta ADT depèn del tipus de sòl (oscil·la entre 20 i 25 centímetres per a un sòl franc, per exemple). El % d'humitat del sòl respecte de la reserva màxima ($R_{\text{màx}}$) fa referència, en canvi, a la quantitat d'ADT que un sòl pot retindre en un volum que assoleix la profunditat de les arrels, i dona informació, per tant, de les capes més profundes del perfil.
- iii L'índex de precipitació estandarditzat (SPI) és un índex normalitzat que representa la probabilitat d'ocurrència d'una quantitat de pluja comparada amb la climatologia de precipitació en una certa localització geogràfica i sobre un període llarg de referència. El seu valor numèric representa el nombre de desviacions estàndard de la precipitació caiguda al llarg del període d'acumulació de què es tracte respecte de la mitjana, una vegada que la distribució original de la precipitació ha sigut transformada en una distribució normal. Els valors negatius representen un dèficit de precipitació, mentre que els valors positius indiquen un superàvit de pluja. La intensitat d'un esdeveniment de sequera es pot classificar d'acord amb la magnitud del valor negatiu de l'SPI, de manera que com més grans siguen els valors absoluts de l'índex negatiu, més seriós serà l'esdeveniment. (**Font:** AEMET)
- iv A partir de l'Informe de seguiment d'indicadors de sequera elaborat per la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, s'ha fet un seguiment dels escenaris de sequera de tots els sistemes que afecten la província de València mesurat a partir dels índexs d'estat de sequera. El mes de desembre de 2018, va haver-hi un canvi de metodologia, de manera que, a partir d'ara, es farà un seguiment dels escenaris d'escassetat mesurat a partir dels índexs d'estat d'escassetat, extret de l'Informe de seguiment de la sequera i l'escassetat elaborat per la CHX.
- Tal com explica aquest informe, els indicadors d'escassetat mostren la impossibilitat, de manera conjuntural, d'atendre les demandes en situacions de disponibilitat hídrica reduïda i, alhora, serveixen com a instrument d'ajuda en la presa de decisions relatives a la gestió dels recursos hídrics en aquestes situacions. Per a això, en cada unitat territorial, s'han triat diversos indicadors relacionats amb la disponibilitat de recursos, de manera que reflecteixen el risc de no satisfer les demandes d'aigua.
- Les variables triades en la demarcació hidrogràfica del Xúquer han sigut les precipitacions mesurades en les estacions meteorològiques, les aportacions dels rius a les estacions d'aforament i les aportacions d'entrades a embassaments, les evolucions dels nivells piezomètrics en els aqüífers i els volums embassats.
- Amb la ponderació i l'agregació de les diferents variables, s'obté l'índex d'estat únic de cada unitat territorial d'escassetat (UTE). El rang de valors de l'índex d'estat va de 0 a 1 i permet classificar la situació d'escassetat en els quatre nivells següents:

Descripción	Valor del indicador/IEE	Estado/escenario
Ausencia de escasez	1,00-0,50	NORMALIDAD
Escasez moderada	0,50-0,30	PREALERTA
Escasez severa	0,30-0,15	ALERTA
Escasez grave	0,15-0,00	EMERGENCIA

Font: CHX (Confederació Hidrogràfica del Xúquer)

Igual que amb els escenaris de sequera, el pas d'uns escenaris d'escassetat a uns altres és progressiu i requereix una certa permanència en el temps mantenint el mateix valor abans de canviar d'escenari, d'acord amb la taula següent:

Escenario de partida	Entradas		
	Condición IEE	Durante	Escenario final
Normalidad	< 0,5	3 meses consecutivos	Prealerta
	< 0,3	2 meses consecutivos	
Prealerta	< 0,3	2 meses consecutivos	Alerta
Alerta	< 0,15	2 meses consecutivos	Emergencia

Font: CHX (Confederació Hidrogràfica del Xúquer)

Escenario de partida	Salidas		
	Condición IEE	Durante	Escenario final
Prealerta	$\geq 0,50$	3 meses consecutivos	Normalidad
Alerta	$\geq 0,50$	2 meses consecutivos	Prealerta
	$\geq 0,30$	4 meses consecutivos	
Emergencia	$\geq 0,50$	1 mes	Alerta
	$\geq 0,30$	2 meses consecutivos	
	$\geq 0,15$	4 meses consecutivos	

Font: CHX (Confederació Hidrogràfica del Xúquer)

- v ASSEGURANÇA DE COMPENSACIÓ PER PÈRDUA DE PASTURES (LÍNIA 410): aquesta assegurança es fonamenta en el mesurament de l'índex de vegetació (NDVI) mitjançant teledetecció. L'NDVI mesura la quantitat i el vigor de la vegetació present en la superfície; el seu valor està relacionat amb el nivell de l'activitat fotosintètica. No mesura altres "indicadors de sequera" (pluviometria, humitat del sòl...) encara que hi estiga relacionat. Com que és una assegurança d'índexs, compensa a partir d'un cert llindar definit en l'assegurança. (**Font:** *AGROSEGURO*).